

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Quæ sint notæ veræ Ecclesiæ, & an illæ soli Romanæ Ecclesiæ
competant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ARTICULUS II.

*Quae sunt notae verae Ecclesiae, & an illae
soli Romanae Ecclesiae competant?*

Tria in hoc articulo praestanda sunt. Primò explicandae sunt notae verae Ecclesiae in Symbolo Nicaeno his verbis expressae: Credo in unam, sanctam, catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Secundò ostendendum est, quatuor illas verae Ecclesiae notas, Romanae convenire Ecclesiae, namque esse unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam. Nomine verò Romanae Ecclesiae non intelligimus solam fidelium societatem urbe Romanâ conclusam, ut fingunt aliqui Adversariorum, sed totam illam multitudinem hominum, qui ubique terrarum unam & eandem fidem profitentur, sub uno eodemque Pastore universali, Romano Pontifice, cui tanquam capiti Ecclesiae, visibili Christi Vicario in terris, & legitimo Petri successori adherent. Tertium quod nobis probandum incumbit, est quatuor praedictas verae Ecclesiae notas, Lutheranorum & Calvinistarum sectae minime convenire.

S. I.

Prima nota verae Ecclesiae, unitas.

Veram Ecclesiam esse unam docet Scriptura pluribus locis Cantic. 6. Una est amica mea, formosa mea, columbamea. Joan. 10. Fiet unum ovile & unus Pastor. Ad Roman. 12. Multi unum sumus. Unde egregie Cyprianus libro de unitate Ecclesiae, cap. 3. Ecclesia Domini luce perfusa, per orbem totum radios suos porrigit: unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur. Ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit: profuentes largiter rivos latius expandit: unum tamen caput, & origo una, & una mater fecunditatis succubus copiosa. Illius fetu nascimur, illius lacte nutrimur, spiritu ejus animamur. Adulterari non potest sponsa Christi, incorrupta est & pudica, unam domum vivit, unus cubiculi sanctitatem casto pudore custodit.

Porro multiplex est Ecclesiae unitas, multisque modis illa una dicitur: primò unitate principii, nempe Dei vocantis, & Christi eam fundantis & instituentis. Quo sensu veteres Patres, potissimum Tertullianus in Apologetico cap. 39. mirantibus paginis, quod Christiani se fratres nuncuparent (quo nomine mutuum inter se unitatem significabant) respondebant: Fratres sumus, qui unum patrem Deum agnoscimus, qui unum spiritum bibimus sanctitatis, qui de uno utero ignorantiae ejusdem ad unam lucem expavimus veritatis.

Secundò Ecclesia dicitur una, ratione finis, nempe aeternae beatitudinis, quam omnia Ecclesiae membra sperant. Unde ait Arnobius Apolog. contra Gentes: Fratres sumus, quia ad eandem hereditatem, nempe aeternam beatitudinem aspiramus.

Tertiò dicitur una, ratione unitatis mediorum, tam interiorum (qualia sunt fides, spes & charitas) quam exteriorum, nempe sacramentorum sacrificii Eucharistiae, & legis Evangelicae. De unitate fidei dicitur ad Ephel. 4. Donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei.

Uni-

Objectum quartò: Post Concilium Ariminense, in quo per fraudem Arrianorum formidula fides immutata, scribit Hieronymus toto orbe Arrianorum haereticum viguisse: Totus orbis, inquit, ingemuit, & miratus est se repente falsum Arrianum: Ergo tota Ecclesia potest à fide deficere, & labi in errorem.

Respondeo in Ecclesia tunc temporis fuisse quamplurimos qui non obstante Arrianorum fraude & perfidia in fide orthodoxa fortiter persistebant, ut Hilarius Pictaviensis, & cum eo tota Gallia, quae ab ejus partibus maxime stabat, ut ex eo patet quod cum ab exilio reverteretur, eum tota Gallia quasi ovante & triumphante de haereticis complexa fuerit, & ex eo quod dicit Hieronymus Galliam, frementibus haereticis, catuissis nonnullis. Item persistebat eo tempore in fide Clerus Romanus cum Papa Felice, qui in locum Liberii post ejus lapsum successus fuerat, multique alii qui neque Imperatoris Constantii minis, nec fraudibus Arrianorum, à vera fide unquam dimoveri potuerunt. Unde Hieronymus verbis relatis significare tantum voluit, plures tunc provincias ad Arrianorum partes, propter eminentiam illud Concilium Ariminense, commigrasse. De quo videri potest Baronius ad annum Christi 358.

Objectum quintò: Summus Pontifex, qui est caput Ecclesiae, potest in fide errare: Ergo & tota Ecclesia, non enim debemus in corpore majorem quàm in capite infallibilitatem admittere, cum illud ab isto regatur.

Respondeo darò Antecedente, de quo infra, negando consequentiam & paritatem. Ratio vero disparitatis est, quia potest Summus Pontifex aliquid sentire & credere contra fidem, absque eo quod properea excidat à dignitate capituli ipsius Ecclesiae, latissime enim ipsi est ad illius dignitatis conservationem, quod nihil adversus fidem doceat, quia in sententiis & credendo se habet tantum ut persona particularis, & solum in docendo ut caput. At verò si Ecclesia, etiam praeter in sentiendo, à fide deficeret & incidere in errorem, eo ipso desineret esse Ecclesia si re sponsa Christi, cum per fidem illi desponsatur, juxta illud Olee 2. Sponsabo te mihi in fide.

Objectum ultimò: Ecclesia est libera in credendo mysteria nostrae fidei: Ergo potest nolle ea credere, subindeque à fide deficere.

Respondeo quod licet Ecclesia absolute, & nullà factà suppositione divinae promissionis, sit libera in credendo tam libertate contrarietatis, quam contradictionis; ex hypotheli tamen promissionis divinae, est quidem libera in credendo, libertate contradictionis, non tamen contrarietatis, subindeque non potest in fide errare, cum ad hoc non sufficiat libertas contradictionis, sed requiratur insuper libertas contrarietatis. Potestque haec solutio explicari & illustrari exemplo Christi, qui supposità suà impeccabilitate, non erat liber circa mortem sibi à Patre praecipiam, libertate contrarietatis, sed duntaxat libertate contradictionis. De quo fusè in Tractatu de Incarnatione.

* *
*

Unitas spei constat ex eodem Apostolo ibidem dicente: *Unum corpus & unus spiritus, sicut vocati estis una spe vocationis vestre.* Qua de causa, inquit Augustinus in Psal. 140. cum hæc vox sit omnium Martyrum, *Dispersa sunt ossa nostra, in plurali clamant, Ad te Domine, Domine, oculi mei, quia in te speravi.* Unitas charitatis insinuat A. Etium 4. *Credentium erat cor unum, & anima una in Domino,* quia (inquit Glossa) copulâ charitatis in unum iungebantur, sicut olim in celebri Cyzici delubro, lapides omnes filo aureo colligebantur, ut refert Plinius lib. 36. cap. 15. Huius unitatis egregiam affert Bannez rationem: Quod tributalicium bonitatem (inquit) illud eidem secundum Platonicos tribuit unitatem; bonitas quippe rem ipsam in qua est conservat & perficit: At nihil in esse conservatur, nisi per hoc quod est unum: nam divisa & segregata cito pereunt & dissolvuntur: Igitur cum charitas Ecclesiæ bonitatem & perfectionem tribuat, eidem etiam unitatem confert. Quantum ad unitatem sacramentorum, Apostolus eam insinuat ad Ephes. 4. sub nomine Baptismi, qui est reliquorum Sacramentorum janua, dum ait: *Unus Dominus, una fides, unum baptisma.* De unitate verò sacrificii ait 1. ad Corinth. 10. *Unus panis & unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane & de uno calice participamus.* Item de Unitate legis & ceremoniarum dicit ad Ephes. 4. *Ipsa est pax nostra, qui fecit utraque unum, & medii parietem macerie solvens, inimicitias in semetipso, legem mandatorum decretis evacuans, ut duos conderet in semetipsum in unum novum hominem.* Quibus verbis significat, populum Iudæum & Gentilem (qui diverſi erant propter maceriam legum & præceptorum, quæ utrosque inter se dividebat) fuisse conjunctos per Christum, qui hanc maceriam destruxit, & omnes sub lege Evangelica adunavit.

Quartò Ecclesia est una, ratione unitus eiusdemque capitis visibilis, nempe Pontificis Romæ sedentis, qui per totam Ecclesiam supremus omnium fidelium Pastor agnoscitur: per ordinem quippe ad eum, omnes fideles toto orbe diffusi uniuntur, & ab omnibus hæreticis & schismaticis discernuntur. Hanc autem unitatem insinuat Christus Joan. 10. *Alias oves habeo quæ non sunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere, & fiet unum ovile, & unus pastor:* & Cyprianus, cum dixit Ecclesiam esse gregem, & plebem, suo pastori adunatam, quod de Ecclesia in nova lege debet intelligi: nam Ecclesia ante adventum Christi talem unitatem non habuit; tum quia Gentibus quæ fideles erant, & Judæis non præerat unus Pontifex: tum etiam quia Gentes ipsæ, ut rectè docet Bannez, nullum sibi caput visibile, à quo in mysteriis fidei edocerentur, agnoscebant; sed vel per lumen quoddam interius, vel à parentibus, vel ab aliis sibi æqualibus instruebantur.

Quintò Ecclesia dicitur una, unitate corporis mystici: quia sicut ex diversis & eterogeneis partibus unum corpus naturale resultat, ita ex omnibus fidelibus, fide, & Sacramentorum, ac Divinorum & Ecclesiasticorum præceptorum vinculo inter se conjunctis, unum corpus mysticum efficitur: & huius mysticæ unitus beneficio, fideles omnes in bonis spiritualibus inter se communicant, unus pro altero satisfacit, suis orationibus juvat, & in summa, omnia bona sua opera illi aliquo pacto applicat, juxta illud Prophetæ: *Particeps ego sum omnium clementiarum te;* & istud Apostoli: *Adimpleo quæ desunt passioni Christi*

si in corpore meo, pro corpore ejus, quod est Ecclesia, id est pro omnibus fidelibus, quibus universales bores à me in Evangelii prædicatione toleratos communico. Unde præclare Bannez verba hæc Cantic. 4. *Greges tui sicut greges consarum, quæ ascendunt de lavacro, omnes gemellis foribus, & sterilitas non est inter eas,* de Ecclesia, seu de omnibus fidelibus explicat: siquidem oves sunt fideles, qui de lavacro baptismi ad gratiam accesserunt: sunt autem hæc oves fecundæ, & fecundæ, quia quisque fidelium, partem suorum meritorum, suarumque satisfactionum, in communem aliorum utilitatem effundit: quare Glossa interlinearis ait, quod illi inter steriles deputantur, qui abluunt statim ex hac vita rapiuntur; habuerunt enim sobolem fidei, quam vel ipsi pro se, vel alii pro ipsis confecti sunt; habuerunt etiam votum bonæ operationis, quod inter oves Christi, si expectari fuissent, socialiter exercuissent. Unde nota particulam hanc socialiter, quia scilicet illi, si diutius vixissent, in communem Ecclesiæ utilitatem sua opera meritoria transfudissent. Unde Tertullianus Apologet. 39. *Itaque quia animo animæque misceamur, nihil de rei communicatione dubitamus: omnia indiferecia sunt apud nos, præter uxores, in hoc solo consortium fugimus.*

§. II.

Secunda nota vera Ecclesiæ, Sanctitas.

Christi Ecclesiam sanctam esse docet Scriptura variis locis: nam Cantic. 4. de Sponsa Christi, quæ est Ecclesia, sic dicitur: *Quæ est ista quæ progreditur, quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol?* Ad Ephes. 5. *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret.* Ad Titum. 2. *Vedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.* Ad Roman. 1. *Omnibus qui Romæ sunt vocatis sanctis, hoc est ad sanctitatem colendam, quam in baptismo professi sunt.* Denique 1. Petri 2. *Christiani appellantur. Genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta.*

Hæc verò sanctitas Ecclesiæ consistit primò in puritate fidei, seu immunitate ab omni errore in doctrina quam profitemur; & ea de causa Apostolus ad Roman. 1. fideles appellat sanctos, secundum expositionem Chrysostomi in hæc verba, *vocatus sanctus.* Similiter Augustinus in Psal. 85. ait quemlibet fidelem dicere posse: *Quoniam sanctus sum;* quod certè de sanctitate fidei tantum potest intelligi, cum constet quam plurimos fidelium carere sanctitate morum. Secundò consistit in sanctitate vitæ, quæ prædicti sunt qui se illius doctrinæ conformant: Ecclesia namque à licentia peccandi avertit, & ad probitatem morum, vitæque sanctitatem impellit, ad illamque multum reipsa promovet. Tertiò Ecclesia est sancta, quia tota est divino cultui consecrata, ejusque Sacramenta, instituta, ritus, & ceremoniæ, sanctitatem undequaque redolent; & quia amor charitatis est veluti lex Salica Christianismi, de qua dicitur Psal. 18. *Lex Domini immaculata:* id est lex charitatis dicitur lex Domini, non solum quia illam inscribit cordibus nostris, sed etiam, quia ex illa vivit & agit, ut elegantissimè prosequitur D. Bernardus Epistolâ ad Carthusia.

chusianos. Denique Ecclesia est sancta, quia sancta
guine agni tincta & respersa: sanctum enim,
iuxta Hieronymum lib. 10. Eymol dicitur quasi san-
ctus vocatur Gens sancta, populus acquisitionis,
Glossa dicit, populus Christi sanguine respersus & re-
demptus.

§. III.

Tertia nota vera Ecclesie, quod sit
Catholica.

16 VERA Christi Ecclesiam esse Catholicam, ita
certum est, ut non solum a suis, verum etiam ab
omnibus inimicis & impugnatoribus eius Catholica no-
minetur, inquit Augustinus de vera Relig. cap. 7.
Unde idem S. Doctor lib. contra Epist. funda-
menti cap. 4. Tenet me in Ecclesia ipsum Catholicam
nomen, quod non sine causa inter tam multas hereses sic
illa Ecclesia obtinuit, ut cum omnes Hæretici se Catho-
licos duci velint, quærenti tamen peregrino alicui, ubi
ad Ecclesiam Catholicam conveniatur, nullus Hæretico-
rum suffragis suam, vel domum audeat ostendere.
27 Porro multipliciter vera Ecclesia dicitur Ca-
tholica: Primo ratione locorum, cum sit per to-
tum orbem diffusa, neque unius regni aut pro-
vincie terminis, adinstar hæreticorum cœtum,
definitur; nam *ἐκδομένη* græcè appellatur, quod
per totum orbem diffunditur, ut ait Augustinus
Epist. 170. ad Severinum. Unde idem S. Doctor
in libro de Unitate Ecclesie contra Donatistas,
contendentes hanc ubique locorum diffusionem
vera Ecclesie non convenire, sic loquitur: Singu-
lae hereses in multis gentibus, ubi Catholica Ecclesia
est, non inveniuntur: hæc autem quæ ubique est, etiam
ubique non sunt inveniuntur. Item lib. 4. de Symbô-
lo cap. 10. dicit: Ecclesia totum mundum possidet, &
quæcumque congregatio cuiuslibet heresis in angulis se-
det, & alibi comparat congregationes hæretico-
rum samentis præcis, quæ ubi cadunt cum præ-
scinduntur, ibi manent; cum cæcus ille, qui est
vera Ecclesia, tanquam vitis vivat, & ubique
palmites suos extendat. Secundo vera Ecclesia,
Catholica dicitur, ratione temporum: vera enim
Ecclesia semper fuit, & semper erit; alia verò se-
ctæ post eam inceperunt, ideoque quotidie mu-
tantur, sensimque intereunt. Tertiò ratione per-
sonarum: omnes enim indifferenter vocat &
complectitur, si salutem consequi velint & obe-
dire Evangelio: Barbaros & Græcos, Judeos &
Gentiles, nobiles & ignobiles, reges & subditos.
Tandem dicitur Catholica & universalis ex par-
te doctrinæ fidei, quæ universaliter est vera, &
continet omnia ad cognitionem & bonos mores
necessaria, omnem docet virtutem, & omne pro-
hibet peccatum, De quo videri potest Cardinalis
Turcematæ lib. 1. Summæ cap. 13.

§. IV.

Quarta nota vera Ecclesie, quod sit Apostolica.

38 EX triplici capite vera Ecclesia dicitur Aposto-
lica: Primo quia à Christo, qui ad Hebr. 3.
appellatur Pontifex & Apostolus confessionis nostræ,
fundata & instituta est. Secundo quia superadi-
ficata est super fundamentum Apostolorum, ut
dicitur ad Ephes. 2. Unde Cyrillus Alexandri-
nus exponens verba illa Prophetæ, fundamenta
super montibus sanctis, dicit montes illos sanctos
Iom. IV.

A esse Apostolos, in quibus iacta sunt Evangelicæ
veritatis fundamenta: montes revera sacros, in
quibus lucidissimum veritatis candelabrum non
potest abscondi: revera montes, & doctrinæ eo-
rum altitudinem, excellentiam, & firmitatem;
verè montes, qui primos orientis Evangelicæ fa-
cis radios excipere meruerunt, à quibus totus
mundus illuminatus est. Hi etiam sunt purissimi
& plenissimi Christianæ doctrinæ fontes, de qui-
bus Regius Vates spiritu prophetico dicebat:
Benedicti Domini de fontibus Israel. Ubi Ambrô-
sius: Dixerunt sunt Apostoli fontes, quia veluti fontes
purissimi, grati à predicationis exuberant. Cui con-
cinit Cyprianus Epist. 74. Si canalis aquam du-
cens (inquit) qui copiosè prius & largitè profluebat,
subito defuerit, nonne ad fontem pergitur, ut illic dese-
ctionis ratio noscatur? Ita si in aliquo mutaverit veri-
tatem ad originem Evangelicam, & traditionem Aposto-
licam revertamur. Quem Cyprianus locum cum leg-
isset Augustinus, sic ei subscribit lib. 5. de Bapti-
smo cap. 26. Quod nos admonet Cyprianus, ut ad
fontem recurramus, id est ad Apostolorum traditionem,
& inde canalem in nostra tempora dirigamus, opti-
mum est, & sine dubitatione faciendum. Hi sonæ E-
uangelicæ veritatis tubæ, hi celeberrimi Divinitatis
præcones, quorum sonus exivit in omnes terræ partes,
quorum prædicatio ubique Deum intonat.

Tertiò vera Ecclesia denominatur Apostoli-
ca, quia in ea legitima Episcoporum (qui sunt vi-
ri Apostolici) successio ad hæc nostra tempora
inviolabiliter deducta, viget & conservatur: fa-
cile enim est à Clemente IX. qui nunc feliciter
Ecclesiam regit, usque ad Linum, Clementem,
Petrum, tandemque ad Christum, gradum face-
re. Quam Episcoporum successionem tanti fecit
Augustinus cap. 4. Epistolæ contra fundamen-
tum, ut dixerit se in Ecclesia per eam potissimum
retineri; & merito, sic enim olim expresse istud
à Davide pronuntiatum fuerat: *Stantes erant pedes
nostri in atriis tuis Ierusalem*: Illuc enim ascenderunt
tribus Tribus Domini, testimonium Israel ad constan-
dum nomen Domini; & Salomone Cantici. 1. cum
Sponsa, ubi Sponsus degeret percontanti, re-
spondet: *Si ignoras te o pulcherrima inter mulie-
res, egredere, & abi post vestigia gregum, & pasce
hædos tuos iuxta tabernacula pastorum*, eorum nem-
pe, per quorum seriem & successionem, nul-
quam interruptam, ad læculum Christi Sponsi
id est ad passionem & mortem ejus, possumus
devenire. Unde ex hac perpetua Episcoporum
successione argumentantur sæpius SS. Patres
contra Hæreticos, præsertim Tertullianus libro
de Præscript. cap. 32. Edant ergo (inquit) origi-
nes Ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episco-
porum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem,
ut primus ille Episcopus alicui ex Apostola, vel Apo-
stolici viri, qui tamen cum Apostolis perseveraverint,
habeant autorem & antecessorem? hoc enim modo
Ecclesia Apostolica census suos deserunt: sicut Smyrne-
orum ecclesia habens Polycarpum, à Ianne collocatum
refert; sicut Romanorum (Ecclesia) Clementem &
Petro ordinatum edit.

Ex his facile possunt demonstrari alia duo, 40.
quæ initio huius articuli proposuimus, nimirum
quatuor vera Ecclesie notas, jam explicatas,
Romana quidem Ecclesia non verò Lutherano-
rum & Calvinistarum sectæ convenire. Primum pa-
tet ex dictis: Ecclesia enim Romana est una o-
mnibus modis supra enumeratis, præsertim ra-
tione unius ejusdemque capitis visibilis, nempe
Pontificis Romæ sedentis, qui per totam Eccle-
siam

siam supremus omnium fidelium pastor agnoscitur. Est etiam sancta tribus modis supra explicatis, nempe sanctitate fidei, morum, & consecrationis divino cultui. Similiter Catholica est; quia ex urbe Roma diffusa est per totum mundum; nec solum in omnibus partibus terrarum, antiqui orbis, in Italia, Gallia, Hispania, Germania, Anglia, Polonia, Bohemia, Hungaria, Græcia, Syria, Æthiopia, sed etiam in omnibus quatuor partibus novi orbis, ad Orientem in Indiis, ad Occidentem in America, ad Septentrionem in Laponia, ad Meridiem in Brasilia, & exteriorem partem Africae, sunt qui doctrinam fidei nostrae in dies recipiunt, & profitentur. Unde merito dixit Leo Papa, sermone de natali Petri & Pauli. Romam alloquens: *Quamvis imperii tui fines terrarum marique bello protuleris, minus tamen est quod tibi bellicus labor subdedit, quam quod pax Christiana subiecit.* Et Prosper in carmine:

*Sedes Romae Petri, quae Pastoralis honoris
Fæcta caput mundo, quidquid non possidet armis,
Religione tenet.*

Denique Apostolica est; quia à D. Petro, Apostolorum Principe, fundata est, ejusque sanguine purpurata; & in eadem fide quam ipse annuntiavit, in violata, & sine ulla suorum Pontificum interruptione, perseveravit. Unde Lucius I. Papa & Martyr in Epistola ad Episcopos Hispaniae & Galliae: *Ecclesia Romana Apostolica est, & mater omnium Ecclesiarum, quae à tramite Apostolica traditionis nunquam errasse probatur, nec hereticis depravata novitribus succubuit, secundum ipsius Domini pollicitationem.* Ego rogo vos pro te, ut non debeas fides tua. Similia habet Felix I. Papa & Martyr, in Epistola ad Benignum.

41. Quod verò quatuor notae praedictae desint Haereticorum hujus temporis secta, non minus evidens est. In primis enim quantum ad unitatem, manifestum est eam in tali secta non reperiri, cum nullum agnoscat caput visibile, quod sit interpres infallibilis fidei, & cujus sententia necessaria adhaerendum sit, sed pro suprema fidei regula sumat internam, ut sibi videtur, per suasionem Spiritus Sancti, id est privatum cuiusque spiritum, quo Scripturae divinae veritatem quoad litteram & sensum se cognoscere profitetur; quod non est firmum unionis in fide principium, sed fecundum discordiarum & haereseon seminarium, ut rectè annotavit Cyprianus lib. 4. Epist. 9. dicens: *Non aliunde haereses oborta sunt, nata schismata, quam inde quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex, vice Christi cogitatur.* Idem observavit Tertullianus lib. de Praescript. cap. 42. *Mentior (inquit) si non etiam à regulis suis variant inter se (Haeretici) dum unusquisque proinde arbitrio suo modulatur quae acceperit, quemadmodum de suo arbitrio composuit ille qui tradidit. Agnoscit naturam suam, & originis suae morem, profectus rei.* Idem licet Valentinius quod Valentini, idem Marcionitis quod Marcioni, de arbitrio suo fidem innovare. Denique penitus inspecta haereses omnes, in multis cum Authoribus suis dissentientes deprehenduntur. Hoc experientia compertum in Haereticis hujus temporis, qui Lutheranam haereseim in centum & amplius Sectas diversas distinxerunt; & qui aliud hodie, & aliud cras credunt, ut de suis Witembergensibus dicebat Georgius Saxoniae dux.

42. Denique sanctitas, tam quoad intellectum,

A quam quoad voluntatem, de est hujusmodi Haereticorum secta: eorum enim doctrina multa continet dogmata aperte falsa & erronea, puta Dei mandata esse impossibilia, etiam cum Dei gratia homines solà fide iustificari, & peccata quaelibet habentibus fidem non imputari, nec quidquid ipsi faciant, posse unquam fidem perdere; neminem mereri bonis operibus factis cum Dei gratia, neque habere liberum arbitrium ad bene operandum. Omitto horrendas Calvinii blasphemias, asserentis Deum esse autorem peccati, non solum quoad entitatem, sed etiam quoad malitiam & deformitatem (ut §. praecedenti ex Andrea Duvallo Doctore Sorbonico retulimus) illiunque cogere, necessitare, & ad male agendum impellere, & quosdam suam merà voluntate creasse ut damneret. Illi etiam omnia opera laboriosa & satisfactoria, quibus à peccatis deterreremur & avocamur, damnant. Inter cetera Confessionis Sacramentum ajunt esse inventum humanum, carnificinam conscientiarum, & meram superstitionem. Denique omnia quae austeritatem aliquam & carnis macerationem capiunt, rei punit, ut abstinentiam à carnibus, statutus anni temporibus, jejunium quadragesimale, coelibatum Sacerdotum, vinculi conjugal, falsam in causa veritatis fidei dissolutionem alitum, & fideles per mortem Christi ita esse liberos factos volunt, ut nullà lege, five Ecclesiastica, five Politica in foro conscientiae teneantur. Ex qua doctrina tam laxa, & tam late ad libere & impune peccandum patente, pullularunt innumera flagitiorum genera: Gallos enim, antea Regi suo obsequentissimos, in rebelles & seditiosos mutavit; Monachos cum rigore maximo antea viuentes, ad laxum vivendi genus traduxit, continentibus mulierosos reddidit; & Moniales, voto Deo mancipatas, ad sacrilegas nuptias induxit. Denique (inquit Dubravius) Lutherus brevi temporis spatio, totum illum terrae angulum in quo morabatur, fidei fidei, perjuris, adulteris incestuosis, & sacrilegis replevit. Cujus pessima mutationis illustre testimonium reddit legatio civium Norimbergensium ad Carolum V. Imperatorem, qui cum sublatà confessione auriculari, viderent omnia flagitia & scelera non quàm haecenus auditis redundare, libellum supplicem Imperatori obtulerunt, ut suam auctoritatem Cæsaream confessionem illam observandam ediceret. Sed hæc petitio risu à Catholicis excepta, ab Imperatore rejecta est, & prudenter: nam ut optimè inquit Dominicus Sotus, qui tunc erat à Confessionibus Imperatori, & cujus iusti prudentisq; consilii pars magna fuit si secreta confessio peccatorum occultorum, secundum haereticos, divinà lege non obliget, quo pacto solà lege Cæsareā obligabit? humana enim leges tantum de rebus exterioribus instituuntur, & ad interiora non valent se extendere. Ex quibus intelliges, veram esse auream illam Augustini sententiam: *Non ex aliis hominibus sunt haeretici, quam ex iis qui sunt in Ecclesia permansissent, propter vitia turpitudinemque cap. 8.*

Tertio quod Lutheranismum & Calvinismum secta, nomen Catholicae seu universalis, convenire nequeat, manifestum est: cum eorum doctrina in Aham, Africanam, Aegyptum, aut Græciam, & multo minus ad novioris partes nondum pervenerit, sicut fides Romana Ecclesiae; neque illi sperare possint quidquid dicant suam sectam aliquando occupaturam esse totum orbem.

DISPUTATIO IV.

De Summo Pontifice.

Absoluta disputatione de Ecclesia, agendum est de Romano Pontifice, qui est caput ipsius visibile, & demonstrandum primo, esse veram ac vivam fidei regulam, subindeque in proponendis & definiendis rebus fidei errare non posse. Alias Postea quæ de illo agitari solent quaestiones, ea quæ poterimus brevitate & perspicuitate resolvemus.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum in Ecclesia Dei, sit regula viva & loquens, quæ res fidei cum infallibili auctoritate proponat, eaque sit Romanus Pontifex, & legitimus Petri successor?

Hæretici nostri temporis exultant, Scripturam sacram, non esse regulam quæ res fidei cum infallibili auctoritate credendas proponat, sed unumquemque interno Spiritus sancti ductu ac lumine, ex Scripturis cognoscere, quæ ad ipsius salutem necessaria sunt. Brentius tamen apud Bellarminum libro 3, de Verbo Dei cap. 3, hoc discrimen inter Principem secularem & privatam personam constituit, quod Princeps habeat publicam potestatem judicandi de rebus ad fidem & religionem pertinentibus, privata vero persona interno Spiritus sancti lumine, ea duntaxat ex Scripturis noscere possint, quæ ad suam spectant salutem. Idem tenuit Angli hæretici, qui similiter contendunt, Reges temporales esse supremos iudices controversiarum fidei, & apud illos supremam potestatem non solum temporalem, sed etiam spirituales refidere. Catholici vero omnes unanimiter docent, præter Scripturas Canonicas, & traditiones, dari regulam vivam, quæ sit infallibilis auctoritatis in proponendis definiendisque rebus fidei, quam omnes sequi tenentur, talemque regulam dicunt esse Summum Pontificem, ex cathedra loquentem: quamvis gravis inter illos sit disceptatio & controversia, in explicando quid sit Pontifex, ex cathedra loqui. aliqui enim exultant, Pontificem solum loqui ex cathedra, quando præest Concilio Generali, alii vero contendunt, illum loqui ex cathedra, quotiescumque live in Concilio, live extra Concilium, ut Pastor universalis, aliquid authenticè proponit toti Ecclesiae, tanquam credendum de fide divina. Verum ab hac celebri difficultate & controversia, quæ tot tumores in Gallia excitavit, abstrahemus in præfenti, solumque contra hujus temporis hæreticos demonstrare conabimur, dari in Ecclesia Dei, præter Scripturam & Traditionem, quæ sunt regulæ vitæ & mortis, regulam aliquam vivam & loquentem, nimirum Romanum Pontificem, & legitimum Petri successorem, ut ex cathedra loquentem, & fidei controversias definientem, præscindendo ab hoc quod illas vel intra vel extra Concilium definiat.

beni. Cum enim Ecclesia, ut faterentur, jam senescit, si eorum congregatio vera est Ecclesia, quomodo in senectute crescat, quæ in sua adolescentia & juventute tam parum crevit? Imò, quod oblatione dignissimum est, sicut à nulla unquam secta, legis Christi fides apud illas gentes fuisse plantata legitur; ita nulla unquam gens Christianam complexa est fidem, nisi eorum opere, qui cum Ecclesia Romana communionem in fide habuerunt. Nec mittim: Negotium enim (inquit Tertullianus) est hæreticis, non Ethnicis convertendi, sed nostros evertendi: hanc magis gloriam capiant, si hæreticis ruinam, quam si jacentibus elevationem operentur.

Denique quoad eadem secta non possit dici Apostolica, non minus evidens est, quia Lutherani & Calvinistæ suam successionem ab Apostolis ad se ipsos, sine ulla interruptione, ostendere nequeunt, ut ab omnibus Patribus fuit iugiter hæreticis exprobatum, præsertim vero à Tertulliano libro de Prescriptionibus: Edant (inquit) origines Episcoporum suorum, ab initio & per ætates decurrentium, sic enim Ecclesia Catholica & Apostolica census suos deferunt. Ideoque contra sui temporis hæreticos concludit his verbis, supra relatis: Quæ licentiæ, Appelles, sylvam meam cedis? Quæ auctoritate, Marcion, limitem meum commoves? Quæ potestate, Valentine, fontes meos disturbas? Qui sunt, præcipientes perversi? Quæ certe, mutatis nominibus Lutheri, Calvini, Zuingli appositæ conveniunt.

Ex his ergo liquet, quatuor veræ Ecclesie notas & perfectiones, soli Romanæ Ecclesie competere, proindeque eam tantum veram fidem, & doctrinam, ac religionem possidere. Unde Hieronymus Epist. 57, ad Damasum: Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudinem tuam, id est Cathedram Petri, communionem conficior. Super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in astra Noë non fuerit, peribit, regnante diluvio. Et paulo post: Non novi Vitalem, Meletium respicio, ignore Paulinam, quicumque tecum non colligit, spargit. Hic est, qui Christi non est, Antichristi est. Et Epist. 58, ad eundem: Hinc præsidium sulta mundi Arriana rantes fremunt, hinc in tres partes scissa Ecclesia, ad se rapere mesitmat &c. Ego interim clamo, si quis Cathedra Petri iungitur, meus est. Concludamus igitur hanc disputationem cum Augustino, & cum S. illo Doctore dicamus: amenus Dominum Deum nostrum, amenus Ecclesiam ejus: illum sicut Patrem, illam sicut matrem: illum sicut Dominum, hanc sicut ancillam, qui filii ancille ipsius sumus.

Agunt hic aliqui de partibus seu membris Ecclesie, & quaerunt, an homines in statu peccati vel infidelitatis existentes, membra: celestia dici possint? Sed de hoc commodius agemus in Tractatu de Incarnatione disp. 14, ubi de Christo ut Ecclesie capite differemus, & utrum sit actu caput hominum in statu peccati vel infidelitatis existentium, art. 2. resolvemus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus.

* *

*